

odst. 4 chtěl říci: u těch soudů, o kterých je řeč v odst. 3, může se veřejnému žalobci uložit, aby vznesl žalobu jen v jazyku obviněného. Poněvadž je však v odst. 3 řeč nejenom o soudech, jichž působnost jest obmezena na jediný soudní okres, nýbrž i o soudech jim instančně bezprostředně nadřazených, t. j. tedy o soudech krajských, lze i státním zástupcům u těchto soudů působícím uložiti shora vzpomenutou povinnost. Jinak by také neměl § 2. odst. 4 valného smyslu, poněvadž by se vztahoval jen na funkcionáře stát. zastupitelství u okresních soudů, u nichž přece »trestní žaloba proti obviněnému« na venek takřka nevystupuje.

Mylné východisko autorovo, kladoucí důraz na bydliště příslušníka menšiny jazykové, zavedlo ho i k nesprávnému názoru, že prý zákon neučinil jazykovou stránku v nižší stolicí směrodatnou pro řízení ve stolicí vyšší; podle toho prý by mohl německý občan z Mariánských Lázní, jehož spor byl projednán v první instanci u zem. soudu v Praze, podat odvolání k vrchn. zem. soudu německy a před tímto soudem také jen německy jednat, protože »bydliště strany leží v obvodu této odvolací instance.« Avšak vrchní zemský soud tu vstupuje v činnost ne proto, že jeho působnost se vztahuje na okres Mariánských Lázní, jak má za to autor, nýbrž proto, že jeho působnost se vztahuje na kraj pražský, v němž však není podmínek § 2. odst. 2.

I jinde snad bychom dospěli k odchylným výsledkům. Ale to není na újmu celkové ceně práce, jež řeší sporné a namnoze složité otázky velmi důkladně a vůči jazykovým menšinám nepředsjatě. Veliký význam má práce pro budoucí provozovací nařízení k jazykovému zákonu, poněvadž stále hledí k tomu, co nařizovací moci podléhá a co je z ní vyloučeno, a vytýká také směrnice, jimiž by se bylo výkonné moci ubíratí.

Sloh práce, jež podle úvodu je určena pro každého, není příliš tak srozumitelný, jak by si bylo přáti a jak by tento účel práce vyžadoval. Definice, jež autor podává (n. př. na str. 50, 52) nejsou právě snadno přístupné, rovněž přespříliš dlouhé periody (na př. na str. 70 věta 19řádková na str. 72 opět 25řádková a j.) a celé odstupňování oddílů a pododdílů znesnadňují přehlednost a jasnost. Co do jazyka nelíbí se nám »v opak« (místo naopak), zpodrobnění, vykládati s gen. (té zásady), odmítnouti s gen. (nepřípustného požadavku), státní zástupnictví, »strana přípustně v německém jazyku podá žádost« a p. —a.

Jazykový zákon. Rozbor univ. prof. Dr. V. H o r y s poznámkami univ. prof. Dra E. S v o b o d y, min. rady Dra P o l i t z r a, rady nejv. spr. soudu B. Ř í h y a advokáta Dra P e r k a. Rozpravy a přednášky státovědecké společnosti, Č. 1. V Praze 1920. Nákl. Státovědecké společnosti (str. 35. Cena Kč 2—.

Státovědecká společnost uspořádala letos z jara dvě přednášky o jazykovém zákoně: jednu prof. Dra H o r y, druhou Dra Boučka. Každá z přednášek nesla se jiným směrem a dospěla k jiným výsledkům. Debata o nich byla velmi čilá. Státovědecká společnost vydala nyní ve spisku označeném přednášku H o r o v u a poznámky k ní (i k přednášce B o u č k o v ě) učiněné za debaty některými řečníky.

Jestliže shora uvedený spis B r e n d l e r ů v podává především podrobný výklad jazykového zákona, méně však kritické jeho ocenění, je přednáška H o r o v a především založena na kritickém rozboru některých ustanovení jazykového zákona a na úvahách právně politických.

Poznámky S v o b o d o v y uvádějí na pravou míru hesla po uskutečnění zásad lidskosti v zápase národním; projev Ř í h ů v přináší zajímavé a poučné srovnání našeho jazykového zákona s minulými úpravami české otázky jazykové za Rakouska a dokazuje, že Němci již za Rakouska souhlasili s podstatným obsahem našeho jazykového zákona a že jím nejsou ani jinak porušena nějaká materiální práva jednotlivých Němců.

P o l l i t z e r zabývá se zejména výkladem § 5. zákona jazykového.

P e r e k vytýká jazykovému zákonu nedostatek důležitých základních právních pojmů a nerozřešení četných otázek sporných.

O úprave užívania reči v Švajciarsku. Dr. Emil S t o d o l a. Bratislava, 1920. V komisij Karla Angermayera. (Str. 38.)

Spisek tento podává více než jeho nadpis slibuje. Autor, jenž podnikl v r. 1919 cestu do Švýcar, aby tam studoval úpravu jazykové otázky, neobmezuje se jenom na tuto otázku, nýbrž podává stručné, ale velmi zajímavé vyličení i ústavy státní a kantonnální ve Švýcarsku. Autor studoval podrobně otázku užívání řeči u soudů v kantoně curyšském, bernském, fribourgském a u nejvyššího soudu v Lausanne a dospěl k výsledkům velmi zajímavým.

Tak především zjistil, že šetření řeči minorit nejde do nekonečna a nemůže zejména činit podání každý občan k soudům švýcarským ve své řeči a žádati v ní vyřízení. Na př. soud curyšský vrací podání učiněné v řeči francouzské, aby byla přeložena do němčiny. V kantoně fribourgském, v němž je 5 francouzských okresů, 1 německý a 1 smíšený, jedná se před vyšším soudem (od 2000 fr.) francouzsky a zejména rozsudky musí být sepsány vždycky v tomto jazyce.

Podání učiněné tam na př. v jazyce italském, bylo by na útraty strany přeloženo do francouzštiny. Ten, kdo nerozumí snad řeči kantonu, »musí to zaplatit«. O tom, že by ve Švýcarsku každýkoli ve své řeči mohl hledat spravedlnost, nemůže být,